

Pedro Iturrino Intxausti
Bergara, Gipuzkoa (1915-2009)

Aurkibidea

Biografia

Ubera auzoko Artiz baserrikoa, 1983an kanta zaharrak jasotzeko egindako grabazioan honako abestiak abestu zituen: Baratzeko pikuak; Maiatzaren hiruan; San Juan egunian; En el barrio de Amara. Txori-izenak jasotzeko ere egin zitzaion elkarriketa 2000. urtean.

Zintak

BER-033

- **Proiektua:** Bergara inguruko kanta zaharrak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Urkiola, Argiñe
- **Data:** 1983-01-01
- **Iraupena:** 10 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Urkiola, Argiñe

BER-204

- **Proiektua:** Euskal Herriko txori eta animaliak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2000-10-24
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia
- **Emalea:** Sarasua Aranberri, Asier

Pasarteak

1. 'Baratzako pikuak' koplak

- **Erref:** BER-033/002
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:00:13. **Bukatu:** 00:01:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>Baratzako pikuak koplak abesten ditu Pedro Iturrinok.</p>

Transkripzioa

Baratzako pikuak hiru txorten ditu,
baratzako pikuak hiru txorten ditu,
neska mutil zaliak hankak haran ditu.
Ai, oi, ene hankak arin ditu.

Hankak ariñak eta burua ariñago,
hankak ariñak eta burua ariñago,
dantzan hobeto dakin artajorran baiño.
Ai, oi, ene artajorran baiño.

Artajorrara nua lur berri-berrira,
artajorrara nua lur barri-berrira,
belarra jorratu ta artua sasira.
Ai, oi, ene artua sasira.

Aittak artajorrara deitzen nauenian,
aittak artajorrara deitzen nauenian,
ama [ohera] nijua, min det sabelian.
Ai, oi, ene min det sabelian.

2. "Maiatzaren hiruan..." hasten den bertsoa

- **Erref:** BER-033/006
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:04:24. **Bukatu:** 00:04:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Maiatzaren hiruan..." hasten den bertsoa abesten du Pedro Iturrinok.</p>
<p>

Transkripzioa

Maiatzaren hiruan festa zan Urnitan
zure amaren ama zuri erritan
Buruntza mendiaren gaiñeko ermittan
oraziua egin zenduan egittan
etxe [bi argittan]
gabeko hamabittan
ama zuri errittan
txinpartak zituala bere begitan.

3. "San Juan egunian..." hasten den bertsoa

- **Erref:** BER-033/008
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:05:48. **Bukatu:** 00:06:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"San Juan egunian..." hasten den bertsoa abesten du Pedro Iturrinok.</p>

Transkripzioa

San Juan egunian pesta zan Hernanin
zure amaren ama zuri [ermonin]
arrazoia zun baiña kasorik ez egin
baizik zure gorputza apaintzen ahalegin
oiñak arin-arin
zankuak agirin
ipurdiei eragin
pinturak arpegin
gaiñera postizuak [bi]
[hor dirua egin].

4. "En el barrio de Amara" kanta

- **Erref:** BER-033/010
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:06:42. **Bukatu:** 00:09:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

<p>"En el barrio de Amara" kanta (euskaraz eta erdaraz) abesten du Pedro Iturrinok.</p>

Transkripzioa

En el barrio de Amara
Lolitan etxian (biz)
dan tripa-callos con un cuartillo
errial batian (biz).

Además con derecho
meriendatzian (biz)
de hacerle un sirri a la criada
sukalde atzian (biz).

Si son recién casados
andre ta gizonak (biz)
deben de rezar al acostarse
[kiri] eleiz onak (biz).
A las pulgas y chinches
pakian uzteagaittik (biz)
de vez en cuando
[simpar un bazo]
atzeko leihotik. (biz)

5. Mutikotan, tranpekin

- **Erref:** BER-204/003
- **Iraupena:** 0:04:32. **Hasi:** 00:06:07. **Bukatu:** 00:10:39

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Ehizan denetik egiten zuen lehen. Birigarroak. Mutikotan tranpekin harrapatzen zituzten txoriak. Zaletasun izugarria izan du beti, arrantzarako ere bai. Inguruko erreken izenak esaten ditu. Amorraina ez zegoen denetan, kangrejoa bai. Ez zen jaten kangrejorik normalean.

6. Amorraina eta sareak

- **Erref:** BER-204/004
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:10:39. **Bukatu:** 00:13:39

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Beste batzuk
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

<p>Amorraina izan zen ondoko errekan, tailerra martxan jarri arte. Gerra aurretik sareekin-eta harrapatzen zen amuarraina. Dena libre zen. Gero, mugak jartzen hasi ziren, eta kanaberak erabiltzen hasi ziren. Sareak nolakoak ziren. Amorrainak nola harrapatu sarearekin.</p>

7. Kanaberarekin arrantzan

- **Erref:** BER-204/006
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:14:13. **Bukatu:** 00:17:35

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

<p>Sareak debekatu zituztenean, amorrainak kanaberarekin hartzen hasi zen. Amorraina ez da erraz erortzen. Arraina non dagoen jakin behar da gutxi gorabehera. Bost orduz ere egon da kanaberarekin arrantzan.</p>

8. San Juan auzoaren bitxikeriak

- **Erref:** BER-204/010
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:21:20. **Bukatu:** 00:24:00

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

San Juan esaten zaio auzoari, baina ez da ez Ubera ez San Juan. Santikrutz da eliza, eta bederatzi etxek osatzen dute. Inoiz ez da Elgeta izan; mugarria non zegoen azaltzen du. Gerra aurretik pasatu ziren Bergarara Angiozar eta Ubera. 1915ekoa da bera.

9. Paitak

- **Erref:** BER-204/014
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:26:00. **Bukatu:** 00:27:59

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:

Paitta harra eta emea. Etxezantzarra.

10. Gruilak eta ahateak

- **Erref:** BER-204/016
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:28:30. **Bukatu:** 00:30:40

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Grullia. Ezin harrapatu nola ibili zen behin. Pasatzen dira, baina ibili, gutxi. Paittari ahatea ere esaten ziola dio.

11. Miruak

- **Erref:** BER-204/018
- **Iraupena:** 0:04:49. **Hasi:** 00:30:46. **Bukatu:** 00:35:35

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Arraifarduak. Miruak. Miru txikienak, gabillerak. Paseko mirua. Miru zuria, udaberrian. Buitria edo saia.

12. Eperrak eta galeperrak

- **Erref:** BER-204/020
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:35:41. **Bukatu:** 00:37:11

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Eperrak, denak eper. Galeperra edo pospolina.

13. Abutardia

- **Erref:** BER-204/022
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:37:46. **Bukatu:** 00:39:26

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Abutardia edo indieperra. Kilo bat inguru pisatzen du.

14. Gari denboran, galeperra

- **Erref:** BER-204/025
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:41:40. **Bukatu:** 00:42:09

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Gari denboran galeperra asko egoten zen, eta orain ikusi ere ez da egiten.

15. Azpizuria

- **Erref:** BER-204/027
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:43:03. **Bukatu:** 00:43:51

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Azpizuria, itsas hegazia edo hegaderia.

16. Oilagorrak eta mingorrak

- **Erref:** BER-204/030
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:45:46. **Bukatu:** 00:46:27

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Mingorra oilagorra baino txikiagoa eta zuriagoa da.

17. Frankolinak

- **Erref:** BER-204/033
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:48:43. **Bukatu:** 00:49:32

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Frankolina. Bi klase daude.

18. Zerzetak eta gabiotak

- **Erref:** BER-204/035
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:49:46. **Bukatu:** 00:50:51

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Errekarik erreka ibiltzen direnak, zerzetak. Gabiotak.

19. Pago usoak

- **Erref:** BER-204/038
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:51:51. **Bukatu:** 00:54:09

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Pago-usoa tortolari esaten dio. Tortola izena gehiago erabiltzen da. Usoak.

20. Mozoloa

- **Erref:** BER-204/039
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:54:09. **Bukatu:** 00:54:51

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Ontzak edo mozoloak.

21. Gautxoria

- **Erref:** BER-204/041
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:55:44. **Bukatu:** 00:56:56

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Gautxoria. Miruaren estilokoa da.

22. Txiruak

- **Erref:** BER-204/043
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:57:46. **Bukatu:** 00:59:59

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Txiruak hiru klasea daude. Noiz etortzen diren, lehenengo papar zuridunak. Beltza, zuria eta txikia.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-01

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com